

Promemorian Långsiktig reglering av forskningsdatabaser

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 29 mars 2023

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Regeringskansliet har remitterat en promemoria om långsiktig reglering av forskningsdatabaser till flertalet remissinstanser inklusive Stockholms stad för yttrande.

I promemorian lämnas ett förslag om en långsiktig reglering av vissa forskningsdatabaser baserat på tidigare utredningar och förslag till lagar och dess remissutfall. Lagförslaget syftar till att möjliggöra upprättandet av forskningsdatabaser för framtida forskningsprojekt samt säkerställa att registrerades personliga integritet skyddas vid den insamling och övriga behandling av personuppgifter som görs i verksamhet med dessa forskningsdatabaser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret har inget att erinra mot förslaget och bedömer att förslaget inte har någon ekonomisk eller organisatorisk påverkan på staden.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm är ett betydande säte för akademisk forskning där forskningen är konkurrenskraftig och har stort genomslag världen om. Det är viktigt att högskolor och universitet fortsättningsvis kan bedriva forskning på ett säkert och skyddat sätt samtidigt som individens integritet bevaras i högsta möjliga mån.

Jag föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 8 mars 2023

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Promemorian Långsiktig reglering av forskningsdatabaser, dnr KS
2022/1460-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Under början av 2010-talet uppmärksammades det att det fanns en rättslig problematik när det gäller registerbaserad forskning, nämligen svårigheter att skapa forskningsdatabaser av infrastrukturkaraktär med personuppgifter som kan utgöra underlag för flera olika framtida forskningsprojekt. Detta eftersom de inte avser ett avgränsat forskningsprojekt vilket gjort att bland annat Statistiska centralbyrån inte anser det möjligt att lämna ut uppgifter till sådana databaser. Därför finns det ett behov av att skapa långsiktiga förutsättningar för detta då det är värdefullt för forskningen att sådana forskningsdatabaser kan inrättas och utvecklas.

Registrering av personuppgifter baseras på frivillig medverkan. Det är bara den registrerade själv som kan medges direktåtkomst till uppgifter om sig själv i forskningsdatabasen. Registrerades ges också rätt att när som helst begära att registrerade personuppgifter om honom eller henne raderas eller få information om till vilka forskningsprojekt uppgifter om denna har lämnats ut.

I remitterad promemoria redovisas de förslag och bedömningar som gjorts där den långsiktiga regleringen innebär ett förslag till ramlag, lag om vissa forskningsdatabaser. Den innehåller en i förhållande till dataskyddsförordningen och dataskyddslagen kompletterande särreglering för personuppgiftsbehandlingen i de forskningdatabaser som omfattas av lagens tillämpningsområde. I lagen ges bestämmelser om att databasen ska byggas upp av personuppgifter där medverkande lämnat samtycke.

Lagen reglerar hur forskningsdatabaser ska pekas ut, vilka som får föra dessa, hur de avgränsas samt regleringar och begränsning kring vilka slags personuppgifter som får behandlas.

Till den föreslagna ramlagen lämnas också förslag till en anslutande förordning med närmare bestämmelser för befintliga forskningsdatabaser. Dessa närmare bestämmelser reglerar vilka forskningsområden som gäller för dessa databaser och avgränsar därmed vilka slags forskningsprojekt som kan bli mottagare av personuppgifter från forskningsdatabasen. Det regleras också begränsningar kring vilka personuppgifter som får lämnas ut och till vilka slags mottagare.

Sedan år 2000 har Rättsmedicinalverket kunnat föra ett register med stöd av lagen (1999:354) om rättspsykiatriskt forskningsregister. Registret har inte uppdaterats de senaste 15 åren och har nyligen avvecklats helt varpå också lagen föreslås upphävas men att en övergångsbestämmelse ger ett fortsatt sekretesskydd då det finns ett visst kvarstående behov av att kunna skydda integritetskänsliga personuppgifter.

Då innehåll i forskningsdatabaser i hög grad kommer vara integritetskänsliga är ett starkt sekretesskydd motiverat. Ett sådant skydd finns och utökas med vidare tillämpningsområde så att den omfattar forskningsdatabaser inom den nya ramlagen och innebär att absolut sekretess ska gälla i verksamhet som avser förande eller uttag ur en forskningsdatabas.

Undantag från den absoluta statistiksekretessen förslås också utvidgas till att även omfatta uppgifter som behövs i en forskningsdatabas som förs med stöd av lagen om vissa forskningsdatabaser. Detta för att underlätta för statistikansvariga myndigheter att tillmötesgå ansökningar om befogade kompletteringar av uppgifter från dessa myndigheter.

Lagförslaget med anslutande förordning och ändringar i offentlighets- och sekretesslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Den tillfälliga lagen med anslutande förordningar blir överflödiga och föreslås upphävas samtidigt med ikraftträdandet av den nya lagstiftningen. Även lagen om rättspsykiatriskt forskningsregister föreslås upphävas då.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 februari 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att Stockholms stad ska verka för att bedriva forskning på ett fortsatt fungerande och säkert sätt med hänsyn till de lagar och förordningar som finns. Stockholm stad ställer också höga krav på just säkerhet och integritet för stockholmarna. Då remissförslaget redan omarbetats vid olika tillfällen med ständiga förbättringar, anpassningar och förtydliganden anses lagförslaget välgrundat och motiverat med hänsyn till ett gott integritetsskydd.

Stadsledningskontoret är positivt till att forskningsdatabaser baseras på frivillig medverkan och samtycke. Att direktåtkomst till uppgifter bara kan medges till den registrerade samt rätten till att få ut och radera informationen om sig själv.

Lagförslaget har ingen organisatorisk eller ekonomisk påverkan för staden, och bedöms tillmötesgå forskningens behov och intressen. Stadsledningskontoret är positivt till att högskolor och universitet fortsättningsvis ska kunna bedriva forskning på ett säkert och skyddat sätt för alla medverkande med fokus på den personliga integriteten. Stadsledningskontoret har inget att erinra mot lagförslaget.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.